

KOMISJONI OTSUS,

7. märts 2007,

Rügiabi nr C 41/2004 (ex N 221/2004) kohta – Portugal – investeerimisabi ettevõttele ORFAMA (Organização Fabril de Malhas S.A)

(teatavaks tehtud numbri K(2007) 638 all)

(Ainult portugali keelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2007/494/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

II. ABI ÜSIKASJALIK KIRJELDUS

Abisaaja

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles vastavalt nimetatud sätetele⁽¹⁾ palunud huvitatud isikutel esitada märkusi ja nende märkusi arvesse võtnud,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

- (1) 5. mai 2004. aasta kirjas (mis registreeriti 19. mail) teatas Portugal komisjonile oma kavatsusest anda abi Organização Fabril de Malhas S.A-le (edaspidi „ORFAMA“), et aidata rahastada ettevõtte investeerimist Poolas. Komisjon nõudis 15. juuli 2004. aasta kirjas lisateavet ning Portugal saatis selle oma 30. septembri 2004. aasta kirjas (mis registreeriti 5. oktoobril).
- (2) 6. detsembri 2004. aasta kirjas teatas komisjon Portugalile, et on otsustanud algatada kõnealuse abi suhtes EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse.
- (3) 4. veebruari 2005. aasta kirjas (mis registreeriti 9. veebruaril) esitasid Portugali ametiasutused seoses eespool nimetatud menetlusega oma märkused.
- (4) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*.⁽²⁾ Komisjon palus huvitatud isikutel esitada oma märkused. Märkusi kolmandatelt isikutelt ei laekunud.

- (5) ORFAMA asub EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti a reguleerimisalasse kuuluvas piirkonnas Bragas ja tegeleb kudumite tootmisega. Ettevõtte loodi 1970. aastal, selles on 655 töötajat ja aastakäive on umbes 25 miljonit eurot. Ettevõttele kuulub 45 % teisest rõiva- tootjast Marrantexist. Suurem osa ettevõtte toodangust müüakse Euroopa Liidus (50 %), Ameerika Ühendriikides ja Kanadas (38 %) ning Jaapanis (5 %).⁽³⁾

Projekt

- (6) Projekt käsitleb kahe Poolas Lodzis asuva tekstiiliettevõtte (Archimode SP ja Wartatex SP) omandamist. Mõlemad ettevõtted tegelevad rõivaste tootmisega.
- (7) ORFAMA alustas koostööd Poola ettevõtetega 1995. aastal alltöövõtulepingu alusel, millega need ettevõtted moodustasid ligi 30 % ORFAMA käibest. Seejärel otsustas ORFAMA kinnistada oma kohalolu Poola ja Ida-Euroopa turgudele kahe Poola ettevõtte omandamisega.
- (8) Portugali ametiasutused märkisid, et ORFAMA säilitab tootmisvõimsuse Portugalis ega vii tegevust Poolasse. Projekti eesmärk on tõsta tootmismahtu, vabastada tootmisvõimsus Portugalis, et toota suurema lisandväärtusega tooteid ning saada juurdepääs Saksa ja Ida-Euroopa turgudele.
- (9) Portugali ametiasutused leidsid, et see projekt aitaks tugevdada Euroopa Liidu tekstiilitööstuse konkurentsivõimet, kuna nii ORFAMA kui ka Poola ettevõtted seisavad silmitsi üha ägeneva konkurentsiga Aasia maadest, eelkõige Hiinast. Projekt jõudis lõpule 1999. aasta detsembris.

⁽¹⁾ ELT C 14, 20.1.2005, lk 2.

⁽²⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽³⁾ Kõik arvud põhinevad teatistes esitatul.

Abi

(10) Mõlema ettevõtte omandamiseks tehtud investeering ulatus 9 217 516 euronit (8 900 205 eurot Archimode'i eest ja 317 311 eurot Wartatexi eest). 97 % investeerimist rahastas ORFAMA pangalaenudest ja ülejäänud omakapitalist.

(11) Portugal soovib anda ORFAMALE 921 752 euro suurust maksusoodustust, mis moodustab 10 % eespool nimetatud projekti abikõlblikest investeerimiskuludest.

(12) Meetmest teatati Portugali majandussubjektide ajakohastamise ja rahvusvahelistumise edendamise kava raames. ⁽⁴⁾ Selle kava raames suurtele ettevõtetele antavast abist tuleb eraldi teatada.

(13) Portugali ametiasutused selgitasid, et abitaotlus esitati 31. märtsil 2000. Projekt viidi strateegilistel põhjustel ellu vahetult enne seda kuupäeva, eeldusel, et see on vastavalt asjakohastele Portugali õigusaktidele abikõlblik. Sisemiste viivituste tõttu teatasid Portugali ametiasutused abist alles 2004. aasta jaanuaris.

III. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJENDUSED

(14) Oma otsuses käesoleva juhtumi suhtes menetluse algatamise kohta teatas komisjon, et uurib meetet, lähtudes EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis c sätestatud erandist, et teha kindlaks, kas abi võib pidada teatud majandustegevuse arengut soodustavaks, ilma et see mõjutaks ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

(15) Komisjon teatas ka, et lähtub meetme uurimisel kriteeriumidest, mida tavaliselt kasutatakse suurtele ettevõtetele otsese välisinvesteeringu projektide jaoks antava toetuse hindamiseks, kuna käesolev juhtum sarnaneb väljapoole Euroopa Liitu antava investeeringuabi juhtudega. Meet-

mest teatati Portugali ettevõtete rahvusvahelistumist edendava Portugali kava raames. Tuleb märkida, et ajal, mil projekt viidi ellu ja esitati abitaotlus, polnud Poola veel Euroopa Liidu liige. Seega on investeering vastava Portugali toetuskava alusel otsene välisinvesteering.

(16) Sellistel puhkudel vaeb komisjon tavaliselt meetmest saadavat kasu, võrreldes selle panust asjaomase ELi tööstuse rahvusvahelisse konkurentsivõimesse selle võimalike negatiivsete mõjudega ühenduses, nagu näiteks ettevõtete ümberpaigutamise riskid ja igasugune ebasoovitav mõju tööhõivele. Komisjon võtab arvesse ka abivajadust seoses asjaomases riigis projektiga kaasnevate riskidega ning ettevõtte puudustega, nagu on need, millega seisavad silmitsi väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Lisaks on üks kriteerium seotud võimaliku positiivse piirkondliku mõjuga. Ning lõpuks, komisjon välistab igasuguse ekspordiga seotud tegevusteks antava abi.

(17) Seetõttu märkis komisjon, et kuna investeeriti Euroopa Liidu liikmesriigis, oli abi mõju ühenduse turule arvata- vasti suurem, kui oleks olnud mitteliikmesriigis läbiviidavale projektile antava abi puhul.

(18) Komisjon avaldas kahtlust selle üle, milline oleks mõju asjaomaste piirkondade tööhõivele ja muudele teguritele või mõlema liikmesriigi vastavale tööstusele, ning kas sama projekti toetab ka Poola.

(19) Kahtlane oli ka see, kas toetus on vajalik ja/või innustab toetuse saajat investeerima, kuna projekt oli lõpetatud juba enne, kui ORFAMA riigiabi saamist taotles. Ning lõpuks seadis komisjon kahtluse alla, kas projekti saab käsitleda „alginvesteeringuna” komisjoni regionaalabi suuniste tähenduses. ⁽⁵⁾ Komisjon taotles, et Portugal esitaks märkused ja teabe, mis võiksid juhtumi hindamisel abiks olla.

⁽⁴⁾ N 96/99 (EÜT C 375, 24.12.1999, lk 4).

⁽⁵⁾ Vt regionaalabi suuniste (piirkondliku riigiabi andmise juhend) punkt 4.4 (EÜT C 74, 10.3.1998, lk 9). Nende suuniste kohaselt tähendab *alginvesteering* investeeringut põhikapitali uue tootmisüksuse rajamise, olemasoleva tootmisüksuse laiendamise või tegevuse alustamise tõttu olemasoleva tootmisüksuse toodete või tootmismenetluse põhjalikuks muutmiseks (täiustamise, mitmekesistamise või ajakohastamise abil). Alginvesteering määratletakse viitega abikõlblikele kululiikidele (maa, hooned ja seadmed/masinaid, immateriaalne põhivara ja/või palgakulud).

IV. PORTUGALI AMETIASUTUSTE ESITATUD MÄRKUSED

- (20) Portugali ametiasutused märkisid, et kuigi investering tehti Euroopa Liidus, aitas see kaasa majanduslike sidemete tugevdamisele Ida-Euroopa turgudega. Nad väitsid, et ORFAMA, Archimode ja Wartatex asuvad toetatavates piirkondades, kus valitseb tõsine tööpuudus. Tekstiilitööstus annab Poolas 331 000 ja Portugalis 95 446 töökohta. Tööhõive tööstuses langes Portugalis 2000.–2003. aastani 15 protsendipunkti võrra. Portugali ametiasutused leidsid, et selles kontekstis aitas ORFAMA tehtud investering kaasa tööhõive säilitamisele nii lähtekui ka asukohariigis ja et see avaldab asjaomastele piirkondadele positiivset mõju.
- (21) Portugali ametiasutused leidsid, et abivajadust õigustas asjaolu, et see oli ORFAMA esimene otsese välisinvesteeringu projekt. Selleks tuli teha oluline finantsjõupingutus väärtuses 9 217 516 eurot, millest 8 978 362 eurot rahastati pangalaenudest ja ülejäänud ettevõtte omakapitalist. Toetus hüvitaks ORFAMA-le osa sellest jõupingutusest.
- (22) Projekti eesmärgiks on ka ajakohastada Poola ettevõtetes tootmist ja infotehnoloogilisi vahendeid, et suurendada tootlikkust ning parandada toodete kvaliteeti ja energiatõhusust. ORFAMA kavatses välja vahetada tööstusseadmed. Portugali ametiasutuste arvates aitab projekt seega soodustada majandustegevuse arengut EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses.
- (23) Lõpuks väitsid Portugali ametiasutused, et toetus ei avalda ühendusesisesele kaubandusele negatiivset mõju. Kõnealune investering üksnes tugevdas juba olemasolevat ärisuhet, nii et alltöövõtul põhineva suhte asemel saadi ettevõtte omanikuks. Selle väite kinnituseks esitasid Portugali ametiasutused statistika, mis näitab, et ajavahe­mikul 1999 (kui investering tehti) kuni 2003 püsis ORFAMA läbimüük Poolas stabiilsena. Samal ajavahe­mikul ORFAMA läbimüük ELis tegelikult vähenes.
- (24) Samuti vähenes sellel ajavahe­mikul Poola enda asjaomaste toodete eksport ELi.
- (25) Märkusi kolmandatelt isikutelt ei laekunud.

V. HINDAMINE

Abi olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses

- (26) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatakse, et „igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, on ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust”.
- (27) 6. detsembri 2004. aasta otsuses järeldas komisjon, et abi jääb EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 reguleerimislasse järgmistel põhjustel: aidates ORFAMA-l Poolasse investeerida, soodustab nimetatud meede teatud ettevõtjat või teatud kaupade tootmist; asjaomane tööstus (tekstiilitööstus) moodustab olulise osa Euroopa Liidu kaubandusest ja seega võib abi moonutada sealset konkurentsi; ja abi rahastatakse riigi vahenditest. Portugali ametiasutused pole neid järeldusi vaidlustanud ja need kiidetakse heaks.

Abi kokkusobivus EÜ asutamislepinguga

- (28) Komisjon osutas, et hindab abi kokkusobivust EÜ asutamislepinguga, lähtudes asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis c sätestatud erandist, millega lubatakse anda abi „teatud majandustegevuse arengu soodustamiseks”, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis on vastuolus ühiste huvidega. Seepärast peab komisjon kontrollima, kas abi soodustab kudumite ja rõivaste tootmist ja/või muud majandustegevust Euroopa Liidus, ilma et see mõjutaks ebasoovitavalt liikmesriikidevahelise kaubanduse tingimusi.
- (29) Otsuses menetluse algatamise kohta märkis komisjon veel, et arvestab teatud kriteeriume, mida ta oli varem kasutanud väljapoole Euroopa Liitu suunatud suurte ettevõtete otsese välisinvesteeringu projektide puhul (vt punkt 16), eesmärgiga leida tasakaal asjaomase ELi tööstuse rahvusvahelise konkurentsi puhul meetmest saadava kasu (nt kas abi on investeringuriigis projektiga kaasnevaid riske arvestades vajalik) ja võimaliku negatiivse mõju vahel, mida see võib avaldada ELi turule.

Abi vajalikkus

- (30) Riigiabi käsitlevate õigusaktide üldise põhimõtte kohaselt tuleb selleks, et abi oleks ühisturuga kokkusobiv, näidata, et abi tõttu saab abisaaja tegeleda lisategevusega, mis poleks ilma abita võimalik. Vastasel korral põhjustaks abi üksnes moonutusi omamata mingit positiivset vastumõju.
- (31) Juba otsuses menetluse algatamise kohta avaldas komisjon kahtlust, kas abi on ORFAMA-le vajalik investeeringu tegemiseks.
- (32) Kätesaadava teabe kohaselt on ORFAMA end ELi turul kindlalt sisse seadnud tootja, kes toodab nii tuntud kaubamärkidele kui ka oma kaubamärgi all. Portugali ametiasutused väitsid siinkohal, et see oli ORFAMA-le esimene otsese välisinvesteeringu projekt ja see projekt hõlmas Poola turu struktuuri ja tsüklilisusega kaasnevaid riske (nimelt asjaolu, et Poola pidas sel ajal läbirääkimisi ELiga ühinemiseks) ning projekti elluviija ja päritoluriigi struktuursetest teguritest tulenevate tingimustega kaasnevaid riske. Nende riskide konkreetset vormi nad siiski ei täpsustanud.
- (33) Portugali ametiasutused leidsid, et abi vajalikkust õigustas asjaolu, et see oli ORFAMA esimene otsese välisinvesteeringu projekt. Komisjon märgib seoses sellega siiski, et ORFAMA ärisuhted Archimode'i ja Wartatexiga algasid 1990. aastatel, kui ORFAMA alustas rõivaste tootmist nende ettevõteteга sõlmitud alltöövõtulepingu alusel. 1995. aastal moodustasid need kaks Poola ettevõtet juba 30 % ORFAMA käibest. Seepärast oli ORFAMA nende ettevõtete toimimisega tuttav juba enne projekti elluviimist ja tal on seega kogemused nii Poola kui ka rahvusvahelisel turul. Abisaaja eesmärk laiendada tootmist ning saada juurdepääs Poola ja selle naaberriikide turgudele saavutati osaliselt juba enne ettevõtete omandamist ja abi taotlemist. Portugal paistis ise seda hinnangut kinnitavat, väites oma teatistes, et ORFAMA otsuse Poolasse investeerida tingisid osaliselt Poola turust ja omandatud ettevõtetest juba olemasolevad teadmised, mis vähendasid investeeringuga seotud riske. Seetõttu leiab komisjon, et kõnealune investeering oli sisuliselt finantsoperatsioon, mille eesmärk oli juba olemasoleva

ärilise suhte kontekstis omandada asjaomased Poola ettevõtted, mitte aga teha esimene välisinvesteering. ⁽⁶⁾

- (34) Komisjon rõhutas ka, et ORFAMA taotles abi alles pärast projekti lõpetamist ega täitnud seega tavaliselt ühenduse regionaalabi eeskirjades nõutavat „motiveeriva mõju” kriteeriumi. ⁽⁷⁾ Komisjon märgib ka, et ORFAMA oli nähtavasti suuteline rahastama investeeringut omavahenditest ja enne abitaotluse esitamist saadud kommertsalaenudest.
- (35) Seetõttu järeldab komisjon, et Portugal pole suutnud tõestada taotletud abi vajalikkust projektiga seotud konkreetsete riskide hüvitamiseks.

Abi mõju ühenduse turule

- (36) Komisjon on varasemate juhtumite puhul olnud seisukohal, et otsese välisinvesteeringu jaoks antav abi tõenäoliselt tugevdab abisaaja finants- ja strateegilist positsiooni ning mõjutab seega abisaaja suhtelist positsiooni ELi turul konkureerivate ettevõtete suhtes. ⁽⁸⁾
- (37) Portugal on selles suhtes väitnud, et investeeringu eesmärk on võimaldada ORFAMA-l laiendada tootmist, kuna tootmisvõimsus Portugalis on end ammandanud, ja suurendada tootlikkust, kasutades ära Poola madalaimaid hindu ning kvalifitseeritud ja nooremalt tööjõudu. Portugali ametiasutuste kohaselt aitab projekt siiski ka tugevdada Euroopa asjaomast tööstust, suurendades ELi päritolu toodete tarnimist ja reklaamides ELi kaubamärke vastukaaluks üha suurenevale impordist põhjustatud konkurentstile. Portugali arvates on abi andmine seesugustele ettevõtetele nagu ORFAMA (ning kaudselt Archimode ja Wartatex) oluline selleks, et tagada ELi tekstiilitööstuse konkurentsivõime säilimine ELi ja rahvusvahelistel turgudel.

⁽⁶⁾ Samasugune lähenemisviis on ka regionaalabi käsitlevate suuniste punktis 4.4, milles käsitletakse alginvesteeringut; vt joonealune märkus 5.

⁽⁷⁾ Vt regionaalabi käsitlevate suuniste punkt 4.2, kus on sätestatud, et abitaotlus tuleb esitada enne projektiga alustamist, et tagada nõutava motiveeriva mõju olemasolu (EÜT C 74, 10.3.1998, lk 13).

⁽⁸⁾ Vt komisjoni otsus 1999/365/EÜ kohtuasjas C 77/97 (Austrian Lift GmbH vs. Doppelmayr).

- (38) Komisjon märgib siiski, et kõnealune investeering tehti riiki, mis on nüüd ELi liikmesriik (Poola). Abi mõjutaks sektorit (tekstiil), mis on pärast impordi liberaliseerimist 2005. aasta jaanuaris olulise surve all. Teised ELi ettevõtted võivad olla huvitatud samasuguste ümberkorralduste tegemisest, nagu seda tegi ORFAMA, ja seega oleks ORFAMA-l antava abi tõttu eelis seesugust toetust mittedaavate ettevõtete ees.
- (39) Portugal rõhutas veel, et abi soodustaks tööhõivet nii Portugalis kui ka Poola asjaomastes piirkondades (vastavalt Braga ja Lodz), mis on toetatavad piirkonnad, kus valitseb tõsine tööpuudus (vt punkt 20), kuid ei täpsustanud, kuidas abi võiks neis piirkondades tööhõivet mõjutada.
- (40) Lõpuks märgib komisjon, et isegi kui ORFAMA investeering võiks avaldada asjaomastele piirkondadele positiivset mõju (mida ei näidatud), ei saa seda põhimõtteliselt lugeda abi teeneks, sest, nagu eespool selgitatud, käesoleval juhul pole abil mingit motiveerivat mõju, kuna projekt oli lõpetatud enne, kui ORFAMA esitas abitaotluse, ning abi polnud investeeringu tegemiseks vajalik.
- (41) Abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel uurib komisjon põhjalikult positiivseid ja negatiivseid mõjusid ja otsustab, kas eelised, mida abi ühendusele annab, kaaluvad üles negatiivse mõju, mida see avaldab konkurentsile ja kaubandusele ühenduse turul. Eespool esitatud silmas pidades pole komisjon kindel, et abi andmine ORFAMA-le seoses Poolasse tehtud investeeringuga aitaks parandada konkurentsi Euroopa tööstuses või avaldaks positiivset mõju ELi asjaomastele piirkondadele. Vastupidi, abi arvatavasti tugevdaks abisaaja positsiooni konkureerivate ettevõtete suhtes, kes ei saa riigiabi turul, mida iseloomustab pingeline konkurents ja kaubandus. Seetõttu leiab komisjon, et abil pole ühendusele mingit

positiivset mõju, mis kaaluks üles selle negatiivse mõju konkurentsile ja kaubandusele ühenduse turul.

VI. JÄRELDUS

- (42) Eespool esitatud silmas pidades järeldeb komisjon, et Portugali ametiasutused pole suutnud tõestada, et ORFAMA vajab kõnealuse investeeringu teostamiseks abi. Seega abi üksnes moonutaks konkurentsi ühisturul, soodustamata abisaajale tegevusalade lisandumist. Seetõttu ei saa abi pidada EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c tähenduses majandustegevuse arengut soodustavaks, ilma et see mõjutaks ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega, ning pole seega ühisturuga kokkusobiv,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Portugali kava teha ORFAMA (Organização Fabril de Malhas S.A.) Poola investeeringule 921 752 euro suurune maksusoodustus ei sobi kokku ühisturuga, sest see ei vasta EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis c sätestatud kriteeriumidele ega kuulu seega rakendamisele.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Portugali Vabariigile.

Brüssel, 7. märts 2007

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Neelie KROES